

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus IV. De donationibus ex causa, factis inter virum, & Uxorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

contracti matrimonii. L. quod Sponsa. 4. C. de donat. ante nupt. deinde etiam ad donationem factam per personam intermediam; L. si Sponsus. 5. §. Generaliter. ff. b. t. quia paria sunt per se, vel per alium facere ut habetur reg. 72. in 6.

1699. Limitatur autem. 1. ut non procedat, si facta est ante matrimonium, nec in tempus contracti matrimonii collata; sic enim non est facta constante matrimonio, quod tamen requiritur, ut talis donatio simplex non sit firma, ex num. 1689.

Limitatur. 2. ut non procedat in simplici donatione, qua donans solum non acquirit, sed quod acquiriturus erat, Uxori liberaliter cedit v. g. hereditatem, vel legatum, quod sibi obventurum erat; quia sic ex tali donatione non efficitur pauperior ex num. 1691.

1700. Limitatur. 3. ut non procedat, si talis donatio simplex, etiam constante matrimonio fiat inter conjuges, qui sunt supremi Principes L. penult. C. b. t. Deinde si Vir Uxori donet ad reficiendas aedes dotales incendio absumptas L. quod si Vir 14. ff. eod.

4. Si Uxor donet Viro, ut aliquam dignitatem, vel honorem consequatur, L. quod adipiscenda. 40. ff. eod. vel etiam causa studiorum, ut vult Layman & alii. Item si donatio fiat in tempus soluti matrimonii per mortem donantis. L. Sed interrim. 11. §. 1. ff. eod.

5. Si vir usufructus non solutæ remittat, de quarum solutione conventum erat L. Vir usufructus. 54. ff. eod. aut donet aliquid annuum, vel menstruum ad eam sustentandam, modò non excedat vires, hoc est, fructus dotis. L. Ex annuo. ff. eod. junct. Glossa.

1701. 6. Si donatio fiat causa religionis, v. g. ad oblationem DEI, vel ad sepulturam. L. Si Sponsus. 5. §. concessa, & §. Proinde. ff. eod. vel si conjuges sibi donent exili causa; ut si Uxor viro in exilium mittendo aliquid donet. Nam eo secuto confirmatur donatio L. Inter 23. ff. eod. vel si alter ex conjugibus utatur servis, vel animalibus alterius, vel gratis habitavit in domo alterius. L. Si vir. 18. ff. eod. vel si res donatæ sint exigui pretii. L. Sed si vir.

Tom. IV.

31. §. Si Vir & L. ex annuo ff. eod. sic colligit ex sensu contrario Barbof. in c. fm. b. t. num. 17. Ex quo colliges, cur in principio dixerim, donationes inter conjuges, regulariter esse prohibitas, exceptis nimirum casibus jam relatis.

ARTICULUS IV.

De donationibus ex causa, factis inter virum, & Uxorem.

De his aliquid dictum est à num. 1700. 1702.

Præter illas autem quæri potest, an valeant donationes inter conjuges, factæ ex quadam pietate, vel commiseratione? Resp. affirmativè, argumento L. 14. ff. b. t. & L. 5. §. 8. Talis donatio foret ad valetudinem conjugis recuperandam. L. 13. C. de Negot. gest. item ea, de qua num. 1700. & seqq. his præmissis, ut de aliis in specie agamus, sit:

Dubium. 1. an inter conjuges, constante matrimonio, valeant donationes remuneratoriæ? Has donationes inter conjuges valere, etiam constante matrimonio, constat ex L. quod mater. 7. §. si Vir. ff. b. t. & ratio est, quia non sunt puræ donationes, sed important onus meriti in donatario; textus autem contrarii loquuntur de puris donationibus. Hinc donationes remuneratoriæ statim valent, nec egent, ut confirmantur morte donantis, ut rectè probat Haunold. tom. 3. de Just. tr. 9. num. 201. Sanchez lib. 4. Consil. moral. c. 3. dub. 38. Not. autem, ut donatio dicatur remuneratoriæ, requiri, juxta Sanchez cit. num. 2. talia esse merita, seu servitia, ad quæ donatarius aliàs non tenebatur; quæ enim debentur, ex necessitate, vel officio, jubente lege, non debent censerî beneficia, quæ exigunt præmium, sive remunerationem. Verùm, etiam DEUS hominibus in remunerationem meritorum, seu obsequiorum, decernit multa, & magna, sibi præstitorum per opera eorum, quæ tamen multiplici titulo illi debentur; imò in quantum explicant bonitatem, potius DEI sunt opera, quàm nostra merita: igitur remuneratio stare potest, esto obsequium aliqua ratione sit debitum, modò non excedat meritum, & de hoc constat;

Hhh 2

præ

præsertim, si ejusmodi servitia fiant cum magna perseverantia, & diligentia.

1704.

Dubium 2. de donatione antidotali. Hæc est quædam remuneratio, seu retributio, correspondens beneficiis acceptis; non fundat obligationem ex rigore justitiæ, sed politicam ex gratitudine, & urbanitate. Et ideo non est efficax ad agendum, sed æquitate subnixæ ad excipiendum, ut notat Pereyra *cit. n. 978.* in fine; non est tamen *donatio merè simplex*, cujus præcipua causa motiva est exercere liberalitatem; cum fiat inritu beneficiorum à Donatario collatorum; consequenter per dicta non venit inter donationes constante matrimonio prohibitas conjugibus. Et ideo est donatio pura, quæ fit simpliciter ex causa, sic ut res donata statim fiat accipientis.

1705.

Dubium 3. de Arrhis: Nomen arrhæ multiplicem apud Authores habet significationem, ut videri potest apud Per. yram *cit. num. 1684.* ubi inter alia docet Sanchez *lib. 1. hic D. 35. sumi pro donatione propter nuptias; & lib. 6. D. 1. ac D. 27. pro pignore*, quod inter Sponfos traditur in signum complendi matrimonium, dum modo expressè detur in signum futuri matrimonii; nam simpliciter tradita, potius erit *Sponsalitia largitas*. Sic ille. Cæterùm *arrhæ*, de quibus loquitur jus commune. *L. ult. C. de spons. & L. unic. C. Si Rector provinc. & nos in præsens*, erant id, quod conventionem, factâ de matrimonio inter aliquos futuro, tradebatur in pignus, atque in robur, & firmitatem, quod matrimonium celebrabitur, eo ferè modo, quo in contractu emptionis, & aliis similibus, aliquid tradi solet in signum, & pignus perficiendi contractum; sic Molina *tom. 2. de Just. d. 431.*

1706.

In contractu Sponsalium posse validè, ac licitè intervenire arrhas loco pignoris, constat ex *num. 160.* & in qua re vel qualiter constitui possint? ex *n. ibid.* & seq. quæstio autem in præsens est, an arrhæ non veniant in numero donationum, quæ hoc titulo conjugibus prohibita sunt? responsio est negativa. 1. per *num. 1699.* quia non fiunt constante matrimonio. 2. per *num. 1697.* quia non fiunt donatio simplex, sed ex causa; 3.

per *num. 1699.* quia nec conferuntur in tempus contracti matrimonii. Aliis enim matrimonio, etiam alterius culpæ, non secuto, restitui debent ab eo, qui paratus est matrimonium celebrare, cuius tamen contrarium constat ex *loc. cit. si autem quæras*, an inter conjuges valeant donationes ob disparitatem conditionis? Resp. statim valere, si non excedant debitam proportionem, & fiant in ipso actu constituendæ dotis (cum sint quædam compensatio defectus in altero) secus, si postea; quia tunc foret donatio simplex, ut docet Julius Clarus apud Haunold. *cit. num. 207.*

Dubium 4. de sponsalitia largitate. Azor. *p. 3. Instit. moral. lib. 11. c. 12. num. 1.* distinguens *donationem inter Virum, & Uxorem à sponsalitia largitate, & donatione propter nuptias*, docet, *primam fieri solum constante matrimonio, scilicet, postquam initum est, & perseverat; alteram, quæ fit, non quando matrimonium contrahitur, sed cum inter Sponfos futuri matrimonii promissio, & fides datur, & accipitur: Tertia demum, quæ fit, cum ipse nuptiæ contrahuntur. Cùm autem in exponenda significatione hujus termini sponsalitia largitas, multum authores varient, de illa, quod attinet præsentem quæstionem de donationibus inter virum & Uxorem loquimur, prout eam accipit Sanchez *lib. 6. hic. D. 1. num. 1.* & significat donationem, quæ fit ante nuptias, spe matrimonii ineundi, ejusque causâ.*

Sponsalitiæ largitatis ea est natura, teste Sanchez *cit. D. 13. num. 1.* ut, pacto inter Sponfos inito, ne ad donantem ullo casu redeat, statim acquiratur irrevocabiliter donatario, esto nec copula, nec osculum intercedat, si ejus culpâ matrimonium non sequatur. Præciso autem illo pacto, si non sequatur matrimonium culpâ donantis, amittet dictam largitatem, & fit accipientis; si culpâ donatarii, restituet donanti; si casu, v.g. quia alter mortuus est, Sponsa dimidiam ejus partem acquirat, alteram restituet, si Sponsa eam recepit interveniente osculo; si autem Sponfus recepit, nihil acquirat per osculum, sed totum restituet; ita ille, quibus adde, quod, si Sponsalia fuerint irrita

terica propter impedimentum, quod sci-
vit Sponsus, Sponsa possit retinere jocalia,
seu Sponsaliticam largitatem; secus si Spon-
sus ignoravit, & Sponsa scivit, Sanchez
lib. 6. D. 20. n. 10.

1709. Ex hoc resolvitur quæstio, an Spon-
salitia largitas, seu donatio Sponsalitia,
veniat in numero donationum, quæ, con-
stante matrimonio conjugibus interdictæ
sunt? c. fin. h. t. Resp. enim negativè;
Cum enim non conferatur ejus valor in
tempus contracti matrimonii (nam et-
iam eo non secuto, alterius culpa, dona-
tario manet ex dict. à num. 1707.) non est
donatio simplex facta vel constante matri-
monio, vel collata in tempus ejus; con-
sequenter per dicta superius inter donatio-
nes prohibitas c. fin. numerari nec debet,
nec potest.

De Jocalibus (iis nimirum muneribus,
quæ sibi invicem Sponsi dare solent, lu-
crandi, vel conservandi etiam affectus cau-
sâ, & potius ad ornatum tendunt, & Ur-
banam quandam inter ipsos obligatio-
nem, ac animi contestationem) idem,
quod de Sponsalitia largitate, procedere,
sentit Sanchez cit. D. 18. num. 4. ut refert
Pereyra cit. num. 1683. in fine; & Castro-
palaus D. 1. de sponsal. p. 13. §. 3. num. 9.
ubi resolvit, quid tenendum de pretiosis
vestibus datis Sponsæ pro nuptiali die?

1710. Querunt aliqui, qualiter Uxor, arr-
has, vel Sponsaliticam largitatem obri-
nens, cum illis disponere possit? respon-
detur, si alteri non nubar, posse illam,
æque de arrhis, & Sponsalitia largitate,
ac de aliis bonis suis disponere; si autem
ad secundas nuptias transeat, communis
negat, quamvis oppositum probabilius
censeat Castropalaus. D. 1. de sponsal. p. 12.
§. 9. Si autem quæras, quæ dona Spon-
sorum veniant nomine Sponsalitiæ largi-
tatis? Antonius Gomez censet apud Cas-
tropalaum, cit. p. 13. §. 1. num. 1. jure
veteri, & novo, omnia, quæ Sponsus
dedit Sponsæ ante matrimonium consulti-
macum, venire nomine Sponsalitiæ largi-
tatis, contrarium tenet noster Molina
tr. 2. D. 290. alii autem distinguunt. Nam
ea munera vel ita sunt exigua, ut si con-
stante matrimonio donarentur, censerentur
donata, & non commodata; vel se-
cùs? in priori præsumuntur donata,

non in secundo; si enim sunt magna, &
pretiosa, præsumuntur solum commo-
dari, eò, quòd non ad communem Uxo-
ris ornatum, sed ad singularem, & extra-
ordinarium pertineant; sic Castropalaus,
& alii p. 13. §. 1.

Illud hic tum pro præsentì, tum pro
aliis donationibus tam ante, quam con-
stante matrimonio factis, annotandum,
complures Doctores, rem hanc tractare,
atque resolvere secundùm mores, & con-
suetudinem Patriæ; unde in his mos, &
consuetudo locorum, quæ in hoc, vel
illo loco viget, potissimum attendenda, ac
in hujus defectu jus commune.

Dubium §. de morgengeba; hæc est 1711.
donatio facta in remunerationem pudici-
tiæ, seu donum matutinale, quod mari-
tus, altero nuptiarum die, pro thesauro
pudicitiae, novæ nuptiæ elargitur. In
quibusdam locis, solis Virginibus in the-
saurum Virginitatis constitui potest, ut
notat Haunold. rom. 1. de Just. tr. 4. n. 330.
ubi ait, eam constitui posse etiam in feudo
cum consensu Domini directi; imò etiam
sine illo, si feudum sit hæreditarium, &
vocari etiam solere *dotalitium*; Schæde-
Winus in Rubric. de success. inter Vir. &
Uxor. num. 41. eam vocat *Sponsaliticam lar-
gitatem*; sed Haunold. cit. rectius censet,
loquendo strictius, distingui. Ea enim
non fit contemplatione matrimonii, se-
cùs, Sponsalitia largitas.

Hoc donum matutinale non habet 1712.
rationem *meri lucri*; est enim reverà do-
natio onerosa, quatenus prærequirit ob-
lationem virginitatis, vel pudicitiae, nec-
dum simpliciter debita; jure matrimonii;
eùm Uxor, jure canonico, habeat duos
menses ad deliberandum pro transitu ad
Religionem, c. Ex publico, de convers.
conjugat. ut diximus à num. 461. Et ideo
Castropalaus D. 1. de sponsal. p. 12. §. 9. n. 5.
eam donationem, seu donatum, causâ pu-
dicitiae, Uxori constitutum à Marito, re-
cte docet, non ex pura munificentia con-
cedi; sed ob rem maximo pretio dignam.
Hinc fit, donationem doni matutinalis,
seu morgengeba; esse donationem sta-
tim puram, & firmam; cum non veniat
inter donationes conjugum, firmitate ca-
rentium per c. fin. h. t. nec sit donatio
simplex, ac merè liberalis ex num. priori.

Et ideo si Uxor viro defuncto, non amplius nubit, potest æq; de hoc dono, & Sponsalitia largitate disponere, ac de reliquis suis bonis; quia verè illius bona sunt, nec per ullam legem restricta; intellige secluso jure municipali, vel aliis pactis; sic Castropalaus. *cit. p. 12. §. 9. n. 1.*

1713. Quæstio est, an Uxor, transiens ad secundas nuptias, eodem modo de dono matutinali, seu causâ pudicitia, & Sponsalitia largitate, ac de aliis bonis suis disponere possit? Castropalaus *cit. num. 2.* ait, quod *arrhas* in præmium pudicitia (nos nominamus cum communi, *morgengebam*, seu *donum matutinale* juxta *num. 1711.* & sic *arrhas* etiam accipit hoc loco *cit. Author*) communem sententiam stare pro negativa. 1. quia Uxor de bonis concessis à marito, sive donatione inter vivos, sive in testamento, non potest liberè disponere transiens ad secundas nuptias, ubi adsunt liberi prioris mariti, sed tenetur ea reservare illis, retento sibi usufructu, ut expressè dicitur *L. Femina. C. de secundis nupt.* & *Auth. Ex Testamento. C. eod.*

1714. Ex hac sententia, & ratione sequitur, Uxorem, cum habet liberos prioris mariti, & transit ad secundas nuptias, teneri, illis liberis, ea à viro donata, reservare, quæ ab illo accepit, vel inter vivos, vel ex testamento; in quo non modo conveniunt Patroni sententia prioris numeri, sed etiam alii, qui tenent contrarium, quoad liberam dispositionem de dono matutinali, ut mox patebit; sed cum hac limitatione, quam priores non addunt, ut procedat solum de donatis à viro *merè liberaliter, ac munificè*; non autem *ex titulo oneroso*. Nam in *Auth. Hoc lucrum C. de secundis nupt. & cit. L. femina* solum sermo est de donationibus factis, *vel cujuslibet largitatis præmio*.

Hinc sequitur. 2. Uxorem, etsi ea, quæ à marito accepit *merè liberaliter*, si transit ad secundas nuptias, teneatur reservare liberis susceptis ex priori marito, solo sibi usufructu retento, ut dictum est; nec possit ea in illos liberos, nisi æqualiter, dividere, ut dicitur in *cit. Auth. Lucrum. & §. Venient. Auth. de nupt.* hæc tamen solum intelligenda esse, *de acceptis à marito largitate merè liberali, ac mu-*

nifica, ut dictum est: his porro suppositis.

Resp. ad quæst. in *num. 1713.* probabilius esse, stando in ratione, & jure, Uxorem habere liberam, non secus, ac in aliis bonis suis, dispositionem de acceptis in *morgengebam*. Sic Molina *oster. tr. 2. de Just. D. 431. §. Contrarium.* Castropalaus *cit. n. 3.* & satis probabiliter censet Sanchez *lib. 6. hic. D. 41. num. 2.* Nam contrarium nullo jure decretum est; & aliunde acceptum illud jure pleno transire in dominium donatarii constat dict. supra; prima verò pars ex eo est, quia leges in contrarium allate à *num. 1713.* intelliguntur de donatis *merè gratuitis, ac liberalibus*; non autem oneroso titulo datis; donatum autem matutinale seu *Morgengeba* Uxori datur ex titulo oneroso per *n. 1712.*

Confirmatur; quia hoc donum valet, & non minus Uxori datur ex obligatione pacti nuptiis præmissi, quam quæ Uxori adolescentiori, vel nobiliori datur in compensationem: saltem, si fiat in ipso actu dotis constituendæ, ut docet Haunold. *tom. 3. de Just. tr. 9. n. 207.* et Julio Claro: at de his Uxor transiens ad secundas nuptias liberè disponere potest, quin ea reservare teneatur liberis ex priori marito, ut tenet ipse Sanchez. *D. 6. per totam*; ergo. Unde colligitur per rationem contrariam, Sponsalitia largitatem non esse sub libera Uxoris dispositione; & eam, cum transit ad secundas nuptias, debere illam reservare liberis, si quos habet ex priori marito, ut docet Molina. *tr. 2. de Just. D. 431. §. Contrarium.* Sanchez *lib. 6. hic. D. 41. num. 4.* & alii. Nam hæc Uxori conceditur titulo lucrativo, non oneroso, nec in compensationem alicujus obligationis, quam ipsa subeat; sed solum in significationem amoris, ac animi, quo in eam fertur matritus: & de his donis *merè gratuitis* procedunt leges in *n. 2621. & seq.*

Dubium 6. de donatione propter nuptias. Loquimur de illa, prout supponit pro contradote, ut exposuimus supra. Hanc autem donationem non venire inter donationes conjugibus prohibitas *c. fin. constat* ex *num. 1697.* cum non sit donatio simplex, seu *merè liberalis*. An

An autem Uxor, in casu, quo ipsa propter adulterium Viri, secuto divortio, lucratur donationem propter nuptias, seu contradorem, possit liberè de illa, sicut de aliis bonis suis disponere? etiam cum transit ad secundas nuptias, dictum est in præced. his præmissis:

1718. Quæstio fieri potest. 1. an valeat donatio propter nuptias, quam Vir Uxori facit eo pacto, ut maneat penes Uxorem, casu quo per divortium conjugalis vinculi, propter impedimentum dirimens, separarentur? Casus accidit inter Regem Legionensem, qui accepit in Uxorem filiam Regis Castellæ cum tali donatione certorum castrorum, & subsecutâ separatione propter consanguinitatem, ut habetur in *c. Et si necesse. 5. h. t.* & ubi propositus fuit Innocentio III. respondit: *cum castra, que impedimentum præstant copule dissolvenda, non tam ob turpem, quam ob nullam causam sint data, (quippe cum inter eos matrimonium non existat, adeoque nec dos, nec donatio propter nuptias, ne ad commodum ei cedat, quod debet in penam ejus potius redundare) castra ipsa debent restitui marito.*

Not. autem, quòd hi duo, de quibus in casu, scientes impedimentum consanguinitatis contraxerint, ut patet ex illis verbis: *ne in commodum cedat, quod debet in penam potius redundare.* 2. quòd Rex pro contradote certa quædam castra Uxori dederit, & separationem matrimonii admittere noluerit, si ea castra sibi non restituerentur, cui restitutioni Uxore se opponente, Pontifex prædictam decisionem conciliandæ paci adhibuit. Porro ex dicta resolutione Papali colligitur, donationem propter nuptias à Viro, & dotem ab Uxore repeti posse, si matrimonium nulliter contractum est, ac separatur, tanquam datum sine causa, per *L. ult. ff. de condit. sine caus.* Nec obstat pactum oppositum, ut donatum donatario maneret, in casu separationis; quia accessorium ruit, ruente principali. Si autem dicas: à donante factam donationem, ut teneret, esto matrimonium separaretur? Resp. adhuc fuisse nullum pactum in eo casu; quia, ut patet ex casu, erat in præjudicium potestatis Ecclesiasticæ; difficiliorem reddens matrimonii dissolutionem,

nem, juris Ecclesiastici dispositione debitam; nam talia pacta non valent, per *L. ult. inter. 3. C. de inutil. stipul.*

Quæstio est 2. an Uxor, donationem propter nuptias à viro sibi constitutam, in aliquo feudo, solum concessio Viro ad dies vitæ, retinere possit, quamdiu vixerit, viro mortuo? Resp. negativè, si vir eam donationem fecit sine consensu domini directi, prout habetur *c. Nuper. 6. h. t.* quia *nemo regulariter plus juris in alium transferre potest, quam ipse acceperit*, ut habetur *cit. c. 6.* at vir jus utile illius terræ, seu feudi, de consensu domini directi solum habuit ad dies vitæ; ergo. Idem. dicendum venit de donatione propter nuptias, quam quis Uxori facit in feudo; quod accepit à Patre suo in hæreditatem; si enim ipse moritur sine prole, feudum fit caducum, & revertitur ad dominum directum, nullo jure illius donationis remanente penes Uxorem; quia Vassallus, qui erat vir ejus, ultra dies vitæ gravare non potuit feudum sine consensu Domini directi, ut constat ex *cit. c. Nuper. 6. h. t.* Et quamvis verum sit, quòd Ecclesia debeat defendere dotes viduarum, tanquam miserabilium personarum; ut habetur in *cit. c. Nuper*; intelligendum tamen venit, quando id fieri potest sine læsione justitiæ, & præjudicio juris alieni, ut rectè ait Pontifex in *cit. eod. c. Nuper*. ibi: *non tamen eis contra justitiam est favor Ecclesiæ concedendus.*

Dubium 7. de donationibus inter conjuges solum putativos. 1720. Quæstio fieri potest in casu, quo vel ambo conjuges, vel tantum unus scilicet impedimentum altero ignorante; vel cum uterque ignarus fuit. Et in hoc postremo casu donationes causâ matrimonii factæ, omnino invalidæ sunt, saltem quoad effectum; ut repeti non possint; prout dicitur *L. si ex voluntate. 7. C. h. t.* quia qui sic donavit, non quasi ad extraneam, sed quasi ad Uxorem fecit; adeoque cum causa non subsistat, repeti potest, ut dicitur *L. Cum hic status. 32. §. Si quis Sponsam. ff. h. t.* præsertim, cum talis donatio procedat ex errore, & consensum excludente.

Si uterque putativus conjunx cum scientia impedimenti contraxit, docet Sanchez *lib. 6. hic D. 2. num. 2.* fiscum sibi posse

posse vindicare rem donatam; juxta clarâ dispositionem. *L. cum hic status. §. fin. junct. Gloss. ibid.* Cæterum ea donatio valet; quia tunc non est voluntas donandi conjugii, sed extraneæ; cui non obest, quod auferri per fiscum possit in poenam delicti. Ab hoc tamen (de fisco) excipit legatum Uxori putativæ; sed matrimonii nullitatem ignoranti, factum à viro conscio nullitatis, arg. *L. ult. ff. de Legat. 1.* quod probabiliter etiam extendit Molina *tr. 2. de Jus. D. 200. num. 8.* & Sanchez *num. 4.* ad donationes, & alios contractus inter vivos; creditur enim donâsse extraneæ.

Denique donata conscio nullitatis à donante, bonâ fide credente, legitimum esse matrimonium, ab hoc repeti possunt; aut, si decessit, ab ejus heredibus. *Non enim possunt cedere fisco*, cum donans non peccaverit; *non donatario*, ne commodum habeat ex eo, ubi poenam meretur. *c. Nuper*, de quo *num. 1719.* ergo meritò redire debent ad donantem, præsertim, quòd donatio talis procefferit ex errore.

1721. Dices: Uxor putativa coacta fuit viro putativo restituere castra, propter nuptias donata, licet ambo contraxerint malâ fide, nimirum cum scientia impedimenti, ut dictum est *num. 1718.* Resp. dispositionem in eo casu esse specialem, propter bonum pacis; quia Rex Legionensis se matrimonii invalidi Ecclesiasticæ separationi accommodare noluit, nisi ea castra sibi, ablatâ Uxore, per Ecclesiam restituerentur; ut supra dictum est. Responderi etiam potest, eam donationem non valere solùm, *in quantum erat donatio propter nuptias.*

1722. Dubium 8. de reciprocis donationibus conjugum. Quæstio est, an conjugibus in *cit. c. fin. h. t.* prohibita sint donationes reciproca, sic, ut firmæ non sint, ante mortem donantis, sed ab illo pro libitù revocabiles? Valere illas, & statim firmas esse, si non sint inæquales notabili excessu, docet Haunold. *tom. 3. de Jus. tr. 9. num. 198. quòd excessum tamen egere confirmatione.* Ratio primi est, quia cum sunt æquales, donans non evadit pauperior; cum tantundem recipiat. Ratio secundi autem, quia excessus ille

obveniret conjugii eum recipienti ex titulo merè lucrativo constante matrimonio.

Porissima dubitatio est de donatione reciproca in tempus mortis omnium bonorum, quâ duo sibi de præfenti, & inter vivos reciprocè donant omnia bona in tempus mortis, si prius moriatur, sic ut securâ unius morte, ab hujus puncto sicut alterius, & ab eodem occupabilia. Affirmativam sequitur Andreas Gail *Volum. 2. observ. 126. num. 3.* pro ea citans plures graves Authores, & Haunold. *cit. n. 174.* dicens, omnium ferè Neotericorum confessione sententiam affirmantem esse consuetudine receptam, idem testatur Myningero *centur. 2. observ. 33.* quidquid sit de jure scripto, cui, si quid in contrarium in eo statutum foret, contrariâ jam consuetudine derogatum est.

Non desunt tamen, qui defendant sententiam negantem cum Scipione Gentili *lib. 2. de donat. inter Virum & Uxorem. c. 20. ex L. 19. C. de pactis*, ubi hoc pactum solis militibus permittitur. Sed esto si foret, jam ei locus non esset, ubi contraria consuetudo recepta est. Cæterum ibi non est fermo de hoc pacto vicissitudinario, seu reciproco; sed solùm de simplicis promissione, *que vim postremi iudicii*, seu ultimæ voluntatis obtineat. Hæc enim, si in scripturam deducatur *contemplatione mortis*, ibi solis militibus permittitur, adeoque istæ promissiones, quibus quis alterum suum heredem, & successorem futurum promittit, sunt donationes instar ultimæ voluntatis, aut mortis causâ; quales non sunt reciproca donationes inter conjuges, eum non sicut contemplatione mortis, sed inter vivos eventu mortis solùm appposito, tanquam conditionis vel termino.

ARTICULUS V.

Quomodo donationes conjugum invalida, confirmantur?

Utroque jure constitutum est, ut donationes conjugum invalida, hoc est, nondum firmæ, & alioquin revocabiles, confirmantur securâ morte donantis, non præmortuo donatario, si prius revocata non sint, ut constat ex *c. fin. h. t.* de quo *num. 1689. & L. 32. §. 4. ff. eod. ibi: sed ab*